

НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА БІЗНЕС-АДМІНІСТРУВАННЯ

Кафедра фінансів, обліку та оподаткування

**Методичні рекомендації для самостійної роботи здобувачів вищої освіти
з опанування навчального матеріалу
з дисципліни «Фінансовий аналіз»
для здобувачів 1 курсу ОС «Магістр»
спеціальності 071 «Облік і оподаткування ОПП «Облік і аудит»**

Розробники: д.е.н., професор Тетяна КОСОВА
д.е.н., професор Оксана ЯРОШЕВСЬКА

Розглянуто та схвалено на засіданні
кафедри фінансів, обліку та оподаткування
Протокол № 11 від «28» серпня 2023 р.
Завідувач кафедри _____ Тетяна КОСОВА

ВСТУП

Навчальна дисципліна «Фінансовий аналіз» є теоретичною та практичною основою сукупності знань та вмінь, що формують профіль фахівця в галузі управління та адміністрування.

Метою навчальної дисципліни є: Формування у майбутніх фахівців високого рівня кваліфікації в галузі економіки здатності до з'ясування економічної природи теоретичних та організаційних основ фінансового аналізу, аналізу грошових потоків, активів, капіталу, фінансових результатів підприємства.

Завданнями навчальної дисципліни є:

вивчити значення й теоретичні основи фінансового аналізу;
ознайомитися із методикою загальної оцінки фінансового стану підприємств;

засвоїти методику аналізу фінансової стійкості, платоспроможності та ліквідності підприємства,

вивчити методику аналізу вхідних та вихідних грошових потоків, кредитоспроможності підприємства;

вивчити порядок аналізу фінансових результатів діяльності підприємства;

засвоїти методику оцінки виробничо-фінансового левериджу, аналізу ділової активності та інвестиційної привабливості підприємства;

ознайомитися із методикою короткострокового прогнозу фінансового стану підприємства та аналізу фінансового стану неплатоспроможних суб'єктів господарювання;

оволодіти методикою стратегічного аналізу фінансових ризиків.

Результати навчання, які дає можливість досягти навчальна дисципліна.

ПР10. Збирати, оцінювати та аналізувати фінансові та нефінансові дані для формування релевантної інформації в цілях прийняття управлінських рішень.

ПР14. Обґрунтовувати вибір і порядок застосування управлінських інформаційних технологій для аналізу в системі прийняття управлінських рішень з метою їх оптимізації.

ПР15. Застосовувати наукові методи досліджень у сфері аналізу та імплементувати їх у професійну діяльність та господарську практику.

ПР17. Готувати й обґрунтовувати висновки задля консультування власників, менеджменту суб'єкта господарювання та інших користувачів інформації у сфері аналізу.

Компетентності, які дає можливість здобути навчальна дисципліна.

1. Загальні компетентності:

ЗК05. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК06. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК12. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

2. Спеціальні (фахові) компетентності:

СК07. Здатність формулювати завдання, удосконалювати методики та впроваджувати сучасні методи фінансового аналізу у відповідності зі стратегічними цілями підприємства.

СК09. Здатність здійснювати діяльність з консультування власників, менеджменту підприємства та інших користувачів інформації у сфері аналізу.

СК10. Здатність проводити наукові дослідження з метою вирішення актуальних завдань теорії, методики, організації та практики аналізу.

СК11. Здатність застосовувати загальнонаукові та спеціальні методи досліджень, спрямовані на пізнання економічних явищ і процесів.

Дана дисципліна ґрунтується на вивченні таких дисциплін, як: «Методологія прикладних досліджень у сфері обліку і оподаткування», «Фінансовий аналіз», «Організація і методика аудиту».

Тематичний план дисципліни

№ пор	Назва теми (тематичного розділу)	Обсяг навчальних занять (год.)							
		Денна форма навчання				Заочна форма навчання			
		Усього	Лекції	Практ. заняття	СРС	Усього	Лекції	Практ. заняття	СРС
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Модуль №1 «Теоретичні основи та практичні аспекти фінансового аналізу»									
1.1	Значення й теоретичні основи фінансового аналізу	2 семестр				1 семестр			
		10	2	2	6	6	1	-	5
1.2	Загальна оцінка фінансового стану підприємств	13	2 2	2	7	6	1	-	5
1.3	Аналіз фінансової стійкості	10	2	2	6	6	2	-	4
1.4	Аналіз платоспроможності та ліквідності підприємства	13	2 2	2	7	6	2	-	4
1.5	Аналіз вхідних та вихідних грошових потоків	8	2	-	6	6	-	-	6
1.6	Аналіз кредитоспроможності підприємства	10	2 2	-	6	2 семестр			
						14	1	1	12
1.7	Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства	13	2 2	2	7	14	2	2	10
1.8	Оцінка виробничо-фінансового левериджу	10	2	2	6	14	-	1	13
1.9	Аналіз ділової активності та інвестиційної привабливості підприємства	13	2 2	2	7	14	2	2	10
1.10	Короткостроковий прогноз фінансового стану підприємства	8	2	-	6	13	-	-	13
1.11	Аналіз фінансового стану неплатоспроможних суб'єктів господарювання	13	2 2	2	7	14	1	1	12
1.12	Стратегічний аналіз фінансових ризиків	9	2	1	6	14	-	1	13
1.13	Контрольна (домашня) робота (ЗФН)	-	-	-	-	8	-	-	8
1.14	Модульна контрольна робота №1	5	-	1	4	-	-	-	-
Усього за модулем №1		135	36	18	81	135	12	8	115
Модуль №2 «Курсова робота»									
2.1	Фінансовий аналіз підприємства	30	-	-	30	30	-	-	30
Усього за модулем №2		30	-	-	30	30	-	-	30
Усього за навчальною дисципліною		165	36	18	111	165	12	8	145

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І

«Теоретичні основи та практичні аспекти фінансового аналізу»

ТЕМА 1. ЗНАЧЕННЯ Й ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФІНАНСОВОГО АНАЛІЗУ

1.1. Класифікація методів, способів та прийомів фінансового аналізу

1.2. Інформаційне забезпечення фінансового аналізу

Контрольні питання до теми.

1.3 яких елементів складається система управління підприємством? Надайте їм характеристику.

2. Які компоненти входять до системи фінансового аналізу? Охарактеризуйте їх.

3. Які функції управління ви знаєте? Надайте їм характеристику.

4. Вкажіть мету та задачі фінансового менеджменту.

5. За яким критерієм виділяють напрямки фінансового менеджменту? Охарактеризуйте їх.

6. Які особливості приманні фінансовому аналізу з точки зору системного підходу?

7. Реалізація яких принципів забезпечує ефективне управління фінансовою діяльністю підприємства?

8. У чому полягає сутність та необхідність застосування фінансової політики підприємства?

9. Розкрийте зміст та задачі фінансового аналізу.

10. За якими ознаками класифікується фінансовий аналіз?

11. Які основні етапи розвитку фінансового аналізу, у чому їх особливості?

12. Які підходи виділяють до процесу розвитку фінансового аналізу? Надайте їм характеристику.

13. Охарактеризуйте метод фінансового аналізу.

14. Які способи використовуються при реалізації фінансового аналізу?

15. Яким чином класифікуються прийоми фінансового аналізу?

16. Які види інформаційного забезпечення використовуються при проведенні фінансового аналізу на підприємстві? Дайте їм детальну характеристику.

Тестові завдання.

1. Управління підприємством полягає в:

- А) досягненні підприємством максимально великого прибутку;
- Б) впливі системи управління на об'єкт управління для досягнення сформованої мети;
- В) наданні інформації про фінансову діяльність суб'єкта господарювання;
- Г) оптимальній реалізації усіх функцій.

2. Система управління підприємством складається з наступних підсистем:

- А) систем фінансового, виробничого, операційного та стратегічного менеджменту;
- Б) систем економічного та фінансового аналізу;
- В) система менеджменту, система управління активами, система управління джерелами фінансування;
- Г) система управління; система, що управляється; інформаційна система.

3. Функції управління класифікуються на:

- А) загальні та специфічні;   Б) зовнішні та внутрішні;
- В) наукові та практичні;
- Г) формалізовані та неформалізовані.

4. Мета фінансового менеджменту полягає в:

- А) отриманні максимально великого прибутку;
- Б) оптимізації фінансового стану підприємства;
- В) зростанні ринкової вартості підприємства або його акцій;
- Г) недопущенні банкрутства підприємства.

5. Під фінансовою політикою розуміють:

- А) стратегічні та тактичні заходи спрямовані на збільшення надходження грошових коштів;
- Б) спосіб організації і реалізації фінансових відносин;

В) упорядковану систему функцій фінансового менеджменту підприємства;

Г) сукупність систем і підсистем управління підприємством.

6. Фінансовий аналіз це:

А) процес оцінки фінансових результатів та фінансового стану підприємства;

Б) сукупність способів та прийомів спрямованих на оцінку фінансової діяльності підприємства;

В) стратегічні та тактичні заходи спрямовані на збільшення надходження грошових коштів;

Г) сукупність окремих елементів, які формують цілісну систему з новими якостями.

7. Предметом фінансового аналізу є:

А) співвідношення фінансових ресурсів та джерел їх формування; ефективність використання наявних фінансових ресурсів;

Б) інформація щодо надходження та витрачання фінансових ресурсів підприємства;

В) фінансові ресурси підприємства, їх потоки, співвідношення, доцільність розташування та ефективність використання;

Г) фінансова діяльність підприємства в розрізі надходження та витрачання фінансових ресурсів.

8. Метою фінансового аналізу є:

А) розробка заходів щодо збільшення надходження грошових коштів на підприємство;

Б) виявлення та усунення недоліків у фінансовій діяльності; пошук резервів оптимізації фінансового стану підприємства;

В) пошук резервів зменшення витрат грошових коштів;

Г) надання інформації до системи фінансового менеджменту щодо надходження та витрачання грошових коштів підприємства.

9. Завдання фінансового аналізу полягає в:

А) інформаційному забезпеченні процесу прийняття обґрунтованих управлінських рішень;

Б) прогнозуванні майбутнього прибутку та фінансового стану підприємства;

В) обчислені максимальної кількості фінансових коефіцієнтів з метою об'єктивної оцінки фінансового стану та фінансових результатів діяльності підприємства;

Г) пошуку резервів збільшення надходження та зменшення витрат грошових коштів.

10. За змістом програми фінансовий аналіз класифікується на:

А) внутрішній та зовнішній; Б) регулярний та епізодичний;

В) попередній, поточний та наступний;

Г) комплексний та тематичний.

11. Розгляд об'єкта дослідження або за окремий часовий період, або за окремими структурними підрозділами, відноситься до:

А) внутрішнього фінансового аналізу;

Б) епізодичного фінансового аналізу;

В) тематичного фінансового аналізу;

Г) вибіркового фінансового аналізу.

12. «Основна ідея представників цієї школи полягала в тому, що розраховані аналітичні фінансові коефіцієнти корисні лише тоді, коли є критерії, з граничними значеннями яких можна порівнювати ці коефіцієнти». Це твердження є справедливим для представників наступної школи:

А) емпіричних прагматиків; Б) мультिवаріантних аналітиків;

В) статистичного фінансового аналізу;

Г) учасників фондового ринку.

13. Методи економічної статистики, математичної статистики, економетричні методи та методи економічної кібернетики і теорій прийняття рішень відносяться до:

А) формалізованих методів фінансового аналізу;

Б) неформалізованих методів;

В) предикативних методів;

Г) дескриптивних методів.

14. В фінансовому аналізі виділяють наступні типи моделей:

А) формалізовані та неформалізовані;

Б) традиційна та економіко-математичні;

В) дескриптивні, предикативні і нормативні;

Г) структурні, динамічні та трендові.

15. Моделі прогнозного характеру відносяться до групи:

- А) формалізованих моделей;
- Б) дескриптивних моделей;
- В) предикативних моделей;
- Г) динамічних моделей.

16. Інформаційне забезпечення фінансового аналізу представлено наступними групами інформації:

- А) зовнішньою та внутрішньою;
- Б) плановою та фактичною;
- В) фактичною та довідковою;
- Г) середньогалузевою та внутрішньою.

17. Доцільність, зрозумілість і достовірність інформації забезпечує:

- А) своєчасність прийняття управлінських рішень;
- Б) ефективність функціонування системи фінансового менеджменту підприємства;
- В) можливість вибору необхідної інформації з метою оцінки фінансового стану підприємства;
- Г) ухвалення найбільш оптимальних рішень щодо фінансової діяльності підприємства.

ТЕМА 2. ЗАГАЛЬНА ОЦІНКА ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВ

2.1. Оцінка майнового стану підприємства

2.2. Оцінка капіталупідприємства

2.3. Узагальнена оцінка фінансового стану підприємства

Контрольні питання до теми.

1. Надайте визначення терміну «фінансовий стан підприємства».

2. Яка мета стоїть перед внутрішнім аналізом фінансового стану, хто є його суб'єктами?

3. Яка мета стоїть перед зовнішнім аналізом фінансового стану, хто є його суб'єктами?

4. У чому полягають мета і процедури експрес-аналізу фінансового стану?

5. У чому полягають мета і процедури поглибленого аналізу фінансового стану?

6. У чому полягають мета і процедури факторного аналізу фінансового стану?

7. У чому полягають мета і процедури прогнозування фінансового стану?

8. Які показники характеризують ефективність використання основних засобів підприємства? Надайте їх характеристику.

9. За допомогою яких показників характеризується капітал підприємства? Вкажіть методику їх розрахунку.

10. Що характеризує фінансовий леверидж? Які методики розрахунку цього показника ви знаєте?

11. Які види узагальненої оцінки фінансового стану підприємств ви знаєте? Надайте їм характеристику.

Тестові завдання.

1. Метою аналізу фінансового стану підприємства є:

А) своєчасне виявлення недоліків, їх усунення та стабілізація фінансового стану підприємства;

Б) оцінка наявності, динаміки, структури та ефективності використання майна підприємства;

В) оцінка ліквідності та платоспроможності підприємства; розробка заходів щодо їх оптимізації;

Г) оцінка ймовірності банкрутства та розробка заходів щодо його зменшення ймовірності його настання.

2. У складі розрахункового етапу виділяють наступні напрямки оцінки фінансового стану:

А) організаційний; розрахунковий; заключний;

Б) експрес-аналіз; поглиблений аналіз; факторна оцінка; прогнозування;

В) планування; безпосереднє проведення; надання висновків та рекомендацій;

Г) підготовчий; поглиблений аналіз; прогнозування; надання висновків та рекомендацій.

3. Коефіцієнт зносу основних засобів, коефіцієнт відновлення, коефіцієнт вибуття тощо, використовуються для оцінки:

А) не обігових активів підприємства;

Б) джерел формування майна підприємства;

В) майнового стану підприємства;

Г) активів підприємства.

4. Оцінка бізнесу здійснюється за допомогою наступних методів:

А) коефіцієнтного аналізу;

Б) експрес-аналізу фінансового стану;

В) поглибленого аналізу фінансового стану з подальшим прогнозуванням ймовірності банкрутства;

Г) доходного, витратного, майнового.

5. Коригування статей балансу з метою оцінки вартості підприємства ведеться у наступних напрямках:

А) інфляційне коригування; виключення корегуючи статей з фінансової звітності;

Б) інфляційне коригування; нормалізація бухгалтерської звітності;

В) нормалізація бухгалтерської звітності; виключення відмінностей у структурі;

Г) корегування показників сформованих за різною методикою; нейтралізація цінового чинника.

6. Матрична модель – це прямокутна таблиця, елементи (клітинки) якої відображають взаємозв'язок об'єктів:

- А) доходів та витрат підприємства;
- Б) надходження та видатку грошових коштів;
- В) майна та власного капіталу підприємства;
- Г) активу та пасиву балансу.

7. Ефективність використання основних засобів характеризують показники:

- А) коефіцієнт зносу основних засобів, коефіцієнт відновлення, коефіцієнт вибуття;
- Б) рентабельність основних засобів; термін окупності основних засобів; коефіцієнт зносу;
- В) фондоддачі, фондомісткості, фондоозброєності й фондорентабельності;
- Г) ефективність використання активної частини основних засобів; продуктивність окремих об'єктів основних засобів; коефіцієнт руху основних засобів.

8. Матеріаловіддача характеризує:

- А) відношення обсягу випущеної продукції до загальної суми матеріальних витрат;
- Б) відношення загальної суми матеріальних витрат до обсягу випущеної продукції;
- В) відношення доходу від реалізації готової продукції до загальної суми матеріальних витрат;
- Г) відношення загальної суми матеріальних витрат до середньої чисельності персоналу підприємства.

9. Капітал підприємства має наступні складові:

- А) основний капітал, додатково вкладений капітал;
- Б) власний капітал, довгостроковий позиковий капітал;
- В) власний капітал, довгострокові зобов'язання, поточні зобов'язання;
- Г) власний капітал, чистий прибуток, довгострокові зобов'язання, поточні зобов'язання.

10. Зростання рівня фінансового левериджу впливає на підприємство наступним чином:

А) підвищує ефективність використання позикового капіталу підприємства;

Б) збільшує фінансовий та виробничий ризик;

В) зменшує ефективність використання власного капіталу за рахунок підвищення ефективності використання позикового капіталу;

Г) збільшує фінансовий ризик та підвищує рентабельність власного капіталу підприємства.

11. Методи узагальненої оцінки фінансового стану підприємств:

А) моделі прогнозування банкрутства, комплексні моделі;

Б) математичні моделі, рейтингова оцінка, експертні методи;

В) рейтингова оцінка, узагальнена оцінка, комплексна оцінка;

Г) економіко-логічні, евристичні, економіко-математичні.

ТЕМА 3. АНАЛІЗ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ

3.1. Аналіз структури капіталу підприємства

3.2. Типи фінансової стійкості підприємства

3.3. Засоби підвищення фінансової стійкості підприємства

Контрольні питання до теми.

1. Надайте характеристику поняття «фінансова стійкість».
2. Які основні фактори впливають на фінансову стійкість підприємства?
3. Які задачі аналізу фінансової стійкості підприємства?
4. За якими напрямками проводиться оцінка фінансової стійкості підприємства?
5. Які показники характеризують використання оборотних коштів? Надайте їм характеристику.
6. За допомогою яких показників відбувається оцінка використання основних засобів підприємства? Охарактеризуйте їх.
7. Які показники використовуються для оцінки фінансових ресурсів? Надайте їм характеристику.
8. Які типи фінансової стійкості ви знаєте, у чому полягають відмінності між ними?
9. У чому полягає суть стратегічного та тактичного управління фінансовою стійкістю підприємства?
10. Які основні причини погіршення фінансової стійкості підприємства?

Тестові завдання.

1. Фінансова стійкість підприємства означає:
  - А) наявність ліквідних активів для своєчасного та повного погашення поточних зобов'язань підприємства;
  - Б) можливість підприємства нарощувати темпи збільшення прибутку;
  - В) стабільність діяльності підприємства у довгостроковій перспективі;
  - Г) оптимальне співвідношення власного та позиченого капіталу.
2. Фінансова стійкість підприємства характеризується наступними групами показників:

А) показники, які характеризують стан основних, оборотних засобів та фінансових ресурсів;

Б) показники, які характеризують стан майна та капіталу підприємства;

В) показники, які характеризують ймовірність банкрутства підприємства;

Г) показники, які характеризують якість стратегічного та тактичного управління підприємством.

3. Показник, який характеризує якою мірою матеріальні запаси покриті власними джерелами – це:

А) власний оборотний капітал;

Б) оборотність матеріальних запасів;

В) коефіцієнт автономії;

Г) коефіцієнт забезпеченості матеріальних запасів власними оборотними коштами.

4. Власний оборотний капітал визначається наступним чином:

А) різниця суми власного капіталу, довгострокових зобов'язань і необоротних активів;

Б) різниця необоротних активів і поточних зобов'язань;

В) різниця суми власного капіталу, довгострокових зобов'язань і оборотних активів;

Г) вірної відповіді немає.

5. Коефіцієнт маневреності власних коштів (k_m) розраховується наступним чином:

А) $k_m = \frac{\text{власні оборотні кошти}}{\text{матеріальні запаси}};$

Б) $k_m = \frac{\text{власні оборотні кошти}}{\text{власний капітал} + \text{довгострокові зобов'язання}};$

В) $k_m = \frac{\text{власні оборотні кошти}}{\text{власний капітал}};$

Г) $k_m = \frac{\text{власний капітал}}{\text{власні оборотні кошти}}.$

6. Основними показниками, які характеризують використання основних засобів підприємства з позиції фінансової стійкості є:

А) індекс постійного активу, коефіцієнт реальної вартості майна, коефіцієнт зносу основних засобів;

Б) власні оборотні кошти, коефіцієнт маневреності власного капіталу, коефіцієнт забезпеченості матеріальних запасів власними оборотними коштами;

В) коефіцієнт відновлення основних засобів, коефіцієнт вибуття основних засобів, коефіцієнт руху основних засобів;

Г) фондвіддача, фондоемність, фондоозброєність

7. Зростання коефіцієнту довгострокового залучення позикових коштів є тенденцією:

А) негативною;

Б) позитивною;

В) позитивною, за умови росту коефіцієнту автономії;

Г) негативною за умови зменшення коефіцієнту автономії.

8. Коефіцієнт автономії (k_a), який характеризує стабільність і незалежність від зовнішніх кредиторів, розраховується наступним чином:

$$А) k_a = \frac{\text{підсумок балансу}}{\text{позиковий капітал}};$$

$$В) k_a = \frac{\text{підсумок балансу}}{\text{власний капітал}};$$

$$Б) k_a = \frac{\text{позиковий капітал}}{\text{підсумок балансу}};$$

$$Г) k_a = \frac{\text{власний капітал}}{\text{підсумок балансу}};$$

9. Типи фінансової стійкості визначаються в залежності від:

А) отриманих значень коефіцієнтів, які характеризують структуру фінансових ресурсів;

Б) співвідношення матеріальних запасів і власних оборотних коштів;

В) рівня ймовірності банкрутства підприємства;

Г) співвідношення власних и позикових коштів.

10. Нормальній стійкості фінансового стану відповідає співвідношення:

$$А) Z < BOK + KP;$$

$$В) Z = BOK + KP + K_{m.в.};$$

$$Б) Z = BOK + KP;$$

$$Г) Z > BOK + KP + K_{m.в.}$$

ТЕМА 4. АНАЛІЗ ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ТА ЛІКВІДНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

План

- 4.1. Аналіз платоспроможності підприємства
- 4.2. Напрями оптимізації платоспроможності та ліквідності підприємства

Контрольні питання до теми.

1. У чому полягає сутність та зміст платоспроможності підприємства?
2. Які задачі аналізу платоспроможності підприємства?
3. Як характеризуються активи підприємства за ступенем ліквідності?
4. На які групи поділяються джерела фінансування за терміном погашення?
5. У чому полягає оцінка ліквідності балансу?
6. Які показники характеризують платоспроможність підприємства? Вкажіть методику їх розрахунку.
7. Які напрями оптимізації платоспроможності та ліквідності підприємства ви можете назвати?

Тестові завдання.

1. Платоспроможність підприємства характеризується:
  - А) можливістю нарощувати темпи збільшення прибутку;
  - Б) стабільністю діяльності підприємства у довгостроковій перспективі;
  - В) здатністю виконувати грошові зобов'язання за рахунок грошових коштів та активів, величина яких достатня для розрахунків;
  - Г) оптимальним співвідношенням власного та позикового капіталу.
2. До основних причин неплатоспроможності відносяться:
  - А) несвоєчасне надходження платежів від контрагентів; затримки у сплаті грошових зобов'язань підприємства;
  - Б) збиткова робота підприємства;
  - В) нераціональна структура оборотних коштів;

Г) порушення розрахункової дисципліни, наявність неліквідних оборотних активів.

3. Основою платоспроможності підприємства є:

- А) структура джерел фінансування;
- Б) наявність в достатньому обсязі грошових коштів;
- В) структура оборотних активів;
- Г) ліквідність балансу.

4. Ступінь ліквідності активу характеризується:

- А) тривалістю часу, який необхідний для перетворення цього активу в грошові кошти;
- Б) його величиною, яка повинна бути достатньою для погашення найбільш термінових зобов'язань;
- В) терміном сплати відповідних зобов'язань;
- Г) величиною, яка є результатом співвідношення цього активу та відповідного зобов'язання.

5. Ліквідність балансу це:

- А) його можливість надати інформацію щодо платоспроможності підприємства;
- Б) дотримання підприємством вимог щодо співвідношення власного та позикового капіталу;
- В) можливість суб'єкта господарювання перетворити активи в готівку і погасити свої платіжні зобов'язання;
- Г) дотримання вимог співвідношення груп активів та груп пасивів балансу.

6. Активи, які повільно реалізуються (виробничі запаси, незавершене виробництво, інші оборотні активи, витрати майбутніх періодів, необоротні активи та групи вибуття) відносяться до групи:

- А) А1;   Б) А2;   В) А3;   Г) А4.

7. Кредиторська заборгованість і кредити банку, терміни повернення яких наступили, відносяться до групи:

- А) П1;   Б) П2;   В) П3;   Г) П4.

8. Баланс підприємства вважається абсолютно ліквідним, якщо:

- А) $A1 < P1$; $A2 > P2$; $A3 > P3$; $A4 > P4$;

- Б) $A_1 < P_1$; $A_2 < P_2$; $A_3 < P_3$; $A_4 > P_4$;
- В) $A_1 > P_1$; $A_2 < P_2$; $A_3 > P_3$; $A_4 > P_4$;
- Г) $A_1 > P_1$; $A_2 > P_2$; $A_3 > P_3$; $A_4 < P_4$.

9. Для оцінки платоспроможності підприємства використовують наступні показники:

- А) коефіцієнти абсолютної, швидкої та поточної ліквідності;
- Б) коефіцієнти автономії, рентабельності та оборотності оборотних активів;
- В) структури активів та пасивів балансу, ефективності використання оборотних активів та раціонального розміщення капіталу;
- Г) грошових надходжень та витрачань, маневреності власного капіталу, прибутковості.

10. Оптимізації платоспроможності та ліквідності заснована на:

- А) вдосконалені структури оборотних активів підприємства;
- Б) зменшені обсягів дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства;
- В) підвищені ефективності діяльності підприємства;
- Г) зменшені обсягів неліквідних запасів.

ТЕМА 5. АНАЛІЗ ВХІДНИХ ТА ВИХІДНИХ ГРОШОВИХ ПОТОКІВ

- 5.1. Поняття та види грошових потоків підприємства
- 5.2. Оцінка грошових потоків підприємства
- 5.3. Склад вхідних та вихідних грошових потоків.
- 5.4. Прогнозування грошового потоку
- 5.5. Моделі оптимізації коштів

Контрольні питання до теми.

1. Наведіть визначення грошового потоку підприємства.
2. Назвіть ознаки класифікації грошових потоків підприємства.
3. У чому полягає пряма задача оцінки грошових потоків підприємства?
4. У чому полягає зворотна задача оцінки грошових потоків підприємства?
5. Перелічіть склад вхідних грошових потоків підприємства.
6. Перелічіть склад вихідних грошових потоків підприємства.
7. У чому полягає сутність прямого методу складання звіту про рух грошових коштів?
8. У чому полягає сутність непрямого методу складання звіту про рух грошових коштів?
9. Вкажіть основні етапи прогнозування грошового потоку.
10. У чому полягає сутність моделі Баумола?
11. У чому полягає сутність моделі Мілерра–Орра?

Тематика доповідей.

1. Методи нарахування складних процентів.
2. Методи безперервного нарахування процентів.

Тестові завдання.

1. Що не є фактором зміни прибутку:
А) амортизація основних засобів та нематеріальних активів;
Б) продаж цінних паперів та нематеріальних активів;
В) реалізація продукції;
Г) закупки сировини та матеріалів.
2. Потік пренумерандо – це потік, коли грошові надходження:

- А) генеруються на початку періоду;
- Б) генеруються в кінці періоду;
- В) генеруються в середині періоду;
- Г) генеруються рівномірно на протязі періоду.

3. Потік постнумерандо – це потік, коли грошові надходження:

- А) генеруються на початку періоду;
- Б) генеруються в кінці періоду;
- В) генеруються в середині періоду;
- Г) генеруються рівномірно на протязі періоду.

4. Ануїтет – це грошовий потік, в якому надходження:

- А) однакові за величиною в кожному періоді;
- Б) рівномірно розподілені;
- В) генеруються в кінці періоду;
- Г) генеруються в середині періоду.

Практичні завдання.

Задача 5.1

Розрахуйте вартість грошового потоку у точці 2, якщо коефіцієнт дисконтування $r=12\%$ (табл.)

Рік	Грошовий потік, тис. грн.
0	
1	10
2	11
3	5
4	23

Задача 5.2

Розрахуйте вартість грошового потоку у точці 3, якщо коефіцієнт дисконтування $r=12\%$ (табл.)

Рік	Грошовий потік, тис. грн.
0	10
1	11
2	5
3	
4	23

Задача 5.3

Ваше підприємство здає в оренду основні кошти на 5 років. Виберіть вигідніший для вас варіант оплати оренди:

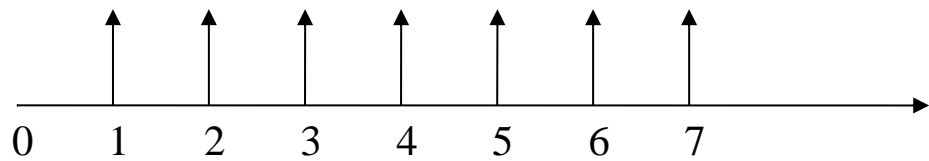
А) по 5 тис. грн. у кінці 1-ого і 2-ого року; по 6 тис. у кінці 3-ого і 4-ого, 10 тис. у кінці 5-ого року.

Б) 20 тис. грн. відразу, після укладання договору.

Банк по вкладах пропонує 20% річних по вкладах.

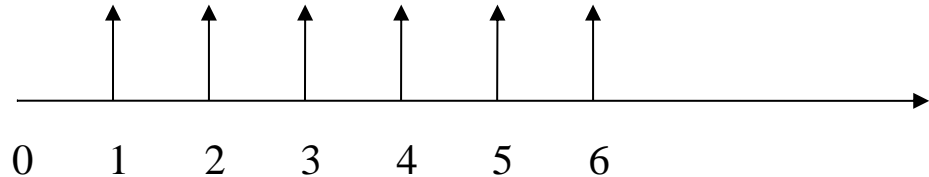
Задача 5.4

Оцініть вартість анuitету 10 тис. грн., генерованого протягом 7 років, у точці 1. Процентна ставка 10%.

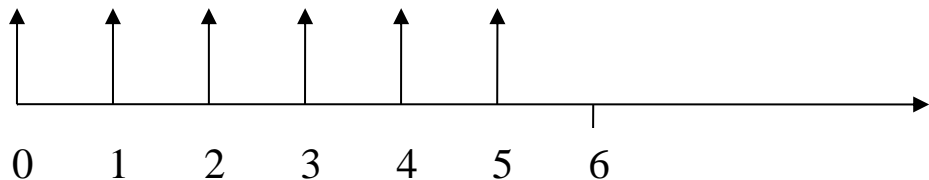
Задача 5.5

Оцініть вартість анuitету 5 тис. грн., генерованого протягом 6 років, у точці 3. Процентна ставка 15%.

Задача 5.6

Оцініть вартість анuitету 15 тис. грн., генерованого протягом 6 років, у точці 4. Процентна ставка 15%.

ТЕМА 6. АНАЛІЗ КРЕДИТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

План

- 6.1. Класифікація банківських кредитів
- 6.2. Етапи кредитування
- 6.3. Оцінка кредитоспроможності юридичної особи .
- 6.4. Визначення групи кредитних операцій за станом обслуговування позичальником боргу за ними. Класифікація кредитного портфеля
- 6.5. Критерії прийняття забезпечення за кредитними операціями при розрахунку резервів
- 6.6. Порядок розрахунку резерву під кредитні ризики

Контрольні питання до теми.

1. Як класифікуються банківські кредити?
2. Перелічить етапи кредитування.
3. Який принцип лежить в основі оцінки кредитоспроможності юридичної особи?
4. Як визначається група кредитних операцій за станом обслуговування позичальником боргу.
5. Скільки класів позичальників існує?
6. Як класифікується кредитний портфель за ризиком?
7. Які існують критерії прийняття забезпечення за кредитними операціями при розрахунку резервів
8. Як розраховується резерв під кредитні ризики?

Тематика доповідей.

1. Методи врахування галузевих особливостей при оцінці кредитоспроможності суб'єктів господарювання
2. Кредитний скоринг як метод оцінки кредитоспроможності позичальника

Тестові завдання.

1. До кредитів в поточну діяльність не відносяться:
  - А) розрахунки за овердрафтом;
  - Б) операції Репо;
  - В) врахування векселів;
  - Г) кредити на вивчення іноземних ринків.

2. До кредитів в інвестиційну діяльність не відносять:

- А) кредити на будівництво та освоєння землі;
- Б) кредити на купівлю будівель, споруд, обладнання, землі;
- В) кредити на придбання цінних паперів;
- Г) оперативний лізинг.

3. Бланковий кредит – це:

- А) кредит, виданий шляхом бланкового надпису на векселі;
- Б) незабезпечений кредит;
- В) кредит на придбання бланків цінних паперів;
- Г) кредит, оформлений договором застави.

4. Визначення конкретних параметрів кредиту: сума; відсотки; цілі тощо зветься:

- А) структуризацією кредиту;
- Б) реструктуризацією кредиту;
- В) оцінкою кредитоспроможності;
- Г) розглядом заявки на одержання кредиту.

5. Критерії оцінки фінансового стану позичальника:

- А) визначає НБУ;
- Б) розробляє сам банк самостійно;
- В) визначає банк на підставі типової методики НБУ;
- Г) затверджує НБУ за поданням банку.

6. Скільки класів позичальників існує:

- А) три;
- Б) шість;
- В) п'ять;
- Г) сім.

7. В основу методики оцінки фінансового стану позичальника покладено:

- А) рейтинговий підхід;
- Б) бальний підхід;
- В) конкурсний підхід;
- Г) ієрархічний підхід.

8. Оцінку кредитоспроможності позичальника-клієнта банку у випадку укладання договору про здійснення кредитної операції проводити:

- А) необов'язково;
- Б) обов'язково;
- В) обов'язково, а надалі – раз на три місяці;
- Г) обов'язково, а надалі – раз на місяць.

9. Оцінку кредитоспроможності позичальника-комерційного банку у випадку укладання договору про здійснення кредитної операції проводити:

- А) необов'язково;
- Б) обов'язково;
- В) обов'язково, а надалі – раз на три місяці;
- Г) обов'язково, а надалі – раз на місяць.

10. Оптимальне співвідношення чистих надходжень на всі рахунки позичальника до суми основного боргу за кредитною операцією та відсотками за нею з урахуванням строку дії кредитної угоди повинно бути:

- А) не менш ніж 2;
- Б) не менш ніж 1,5;
- Б) не менш ніж 1;
- Б) не менш ніж 0,5.

11. Оцінку стану обслуговування боргу банки зобов'язані здійснювати:

- А) щоденно;   Б) щомісяця;
- В) щоквартально;   Г) щотижня.

12. Якої оцінки стану обслуговування боргу за кредитом не існує:

- А) відмінної;
- Б) доброї;
- В) слабкої;
- Г) незадовільної.

13. При класифікації кредитного портфеля за ступенем ризику не враховується:

- А) клас позичальника;

- Б) строки погашення основного боргу і відсотків за ним;
- В) оцінка обслуговування боргу позичальником;
- Г) наявність забезпечення.

14. Якщо позичальник має заборгованість одночасно за кількома кредитами, то оцінка обслуговування позичальником боргу ґрунтується:

- А) на кожній кредитній заборгованості окремо;
- Б) на кредитній заборгованості, що віднесена до нижчої групи;
- В) на кредитній заборгованості, що віднесена до вищої групи;
- Г) на середньозваженій оцінці.

15. Під час визначення чистого кредитного ризику для розрахунку резерву на можливі втрати не враховується:

- А) сума валового кредитного ризику;
- Б) класифікація кредиту за ступенем ризику;
- В) наявність забезпечення;
- Г) норма мінімальних обов'язкових резервів.

16. На розмір коефіцієнту, з яким сума забезпечення береться до розрахунку резервів під кредитні ризики не впливає такий фактор:

- А) категорія кредитної операції;
- Б) вид забезпечення;
- В) валюта забезпечення;
- Г) клас позичальника.

17. Банк формує резерв на всю суму боргу за кредитом незалежно від наявності застави за кредитами:

- А) забалансовими;
- Б) останньої надії;
- В) безнадійними;
- Г) списаними з балансу.

18. Оберіть невірне твердження.

А) банку рекомендується щокварталу проводити перевірку стану заставленого майна та за потреби переглядати його вартість;

Б) банку рекомендується у разі кожної пролонгації кредитного договору проводити перевірку стану заставленого майна та за потреби переглядати його вартість;

В) якщо банк не здійснює перевірку стану заставленого майна, то він банк зобов'язаний формувати резерв під кредитні ризики на всю суму основного боргу;

Г) якщо банк не здійснює перевірку стану заставленого майна, на нього накладаються штрафи НБУ.

19. На розмір резервів за кредитними операціями не впливає:

А) величина чистого кредитного ризику;

Б) коефіцієнт резервування за ступенем ризику залежно від категорії кредитної операції;

В) коефіцієнт резервування за ризиком країни позичальника;

Г) норма мінімальних обов'язкових резервів.

20. Коефіцієнт резервування за «субстандартним» кредитом становить: А) 1%; Б) 5%; В) 20%; Г) 50%.

21. Коефіцієнт резервування за кредитом «під контролем» становить: А) 1%; Б) 5%; В) 20%; Г) 50%.

22. Резерви по стандартним кредитам формують за рахунок:

А) прибутку банку;

Б) витрат банку;

В) резервного капіталу;

Г) субординованого капіталу.

ТЕМА 7. АНАЛІЗ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

7.1. Аналіз беззбитковості підприємства

7.2. Аналіз фінансових результатів операційної діяльності

7.3. Аналіз фінансових результатів від іншої діяльності підприємства

Контрольні питання до теми.

1. Охарактеризуйте систему показників прибутку підприємства.

2. Які функції виконує прибуток підприємства?

3. У чому полягає ціль внутрішнього аналізу фінансових результатів підприємства?

4. У чому полягає ціль зовнішнього аналізу фінансових результатів підприємства?

5. Що таке точка беззбитковості?

6. Які витрати відносять до умовно змінних?

7. Які витрати відносять до умовно постійних?

8. Що таке коефіцієнт покриття?

9. Яка методика визначення прибутку від іншої діяльності підприємства та особливості його аналізу?

Тестові завдання.

1. Операційна діяльність підприємства – це:

А) будь-яка основна діяльність підприємства, а також операції, що її забезпечують;

Б) основна діяльність підприємства, а також інші види діяльності, які не є інвестиційною чи фінансовою діяльністю;

В) операції, пов'язані з виробництвом або реалізацією продукції (товарів, робіт, послуг), що є головною метою створення підприємства.

2. У собівартість реалізації включено при реалізації продукції (наданих послуг):

А) повну собівартість;

Б) повну собівартість за вирахуванням загальновиробничих витрат;

В) виробничу собівартість.

3. У собівартість реалізації включено при реалізації товарів:
А) витрати на їхнє придбання, доставку і доведення до придатного для реалізації стану;

Б) купівельну вартість та витрати на збут;

В) купівельну вартість з торгівельною націнкою.

4. Різниця між чистим доходом від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг та собівартістю реалізації має назву:

А) маржинальний прибуток;   Б) валовий прибуток;

В) прибуток від основної діяльності;

Г) прибуток від операційної діяльності.

5. Частина виручки, що спрямовується на заміщення умовно постійних витрат і формування валового прибутку, має назву:

А) маржинальний прибуток;   Б) прибуток від реалізації;

В) прибуток від основної діяльності;

Г) прибуток від операційної діяльності.

6. Різниця між виручкою від реалізації продукції та умовно змінними витратами має назву:

А) маржинальний прибуток;   Б) прибуток від реалізації;

В) прибуток від основної діяльності;

Г) прибуток від операційної діяльності.

7. Основою системи директ-костинг є розподіл витрат:

А) на операційні, фінансові, інвестиційні;

Б) основні та допоміжні;

В) виробництво та збут;   Г) на постійні та змінні.

8. Виручка від реалізації в точці беззбитковості розраховується за формулою:

А) $V_{ум.пост.}/МП_{од.}$;   Б) $V_{ум.зм.}/МП_{од.}$;

В) $V_{ум.зм.}/П_n$;   Г) $V_{ум.пост.}/П_n$.

9. Інша діяльність підприємства включає:

А) операційну, фінансову та припинену діяльність;

Б) фінансову та інвестиційну діяльність;

В) фінансову, інвестиційну та припинену діяльність.

ТЕМА 8. ОЦІНКА ВИРОБНИЧО-ФІНАНСОВОГО ЛЕВЕРИДЖУ

8.1. Аналіз фінансового левериджу

8.2. Оцінка виробничо-фінансового левериджу

Контрольні питання до теми.

1. Які види ризику пов'язані з поняттям левериджу?
2. Охарактеризуйте поняття левериджу.
3. Які види левериджу застосовуються у фінансовому менеджменті? Надайте їм характеристику.
4. У чому полягає мета та задачі аналізу виробничо-фінансового левериджу?
5. Надайте характеристику виробничого левіриджу.
6. Поясніть методику розрахунку наступних показників: ефект операційного левериджу, рівень операційного левериджу; надайте їм характеристику.
7. У чому полягає сутність фінансового левериджу?
8. Надайте характеристику показникам ефект фінансового левериджу та рівень фінансового левериджу.
9. Які недоліки притаманні загальноприйнятій методиці обчислення ефекту фінансового левериджу та засоби їх подолання?
10. Поясніть сутність та методику розрахунку виробничо-фінансового левериджу.

Тестові завдання.

1. Фінансовий та виробничий ризику діяльності підприємства пов'язані з :
  - А) сировиною та матеріалами;
  - Б) грошовими коштами;
  - В) витратами;
  - Г) прибутком.
2. Залучення позикових коштів дає змогу:
  - А) підвищити ефективність використання власного капіталу;
  - Б) збільшити суму отриманого прибутку;
  - В) зменшити виробничі витрати підприємства;
  - Г) збільшити суму та питому вагу грошових коштів, які забезпечують виробничий процес.

3. Дія левериджу заснована на:
А) залучені позикових засобів;
Б) оптимізації структури виробничих витрат;
В) зменшенні впливу фінансового та виробничого ризиків;
Г) забезпеченні співвідношення окремих видів капіталу або окремих видів витрат.

4. Виробничо-фінансовий леверидж у тому числі характеризує:
А) доцільність залучення позикових коштів;
Б) відповідні ризики в діяльності підприємства;
В) ефективність та рентабельність роботи підприємства;
Г) ступень фінансової незалежності суб'єкта госопдарювання.

5. Ефект операційного левериджу обчислюється за наступною моделлю:

$$А) EOL = \frac{\text{Маржинальний прибуток}}{\text{Прибуток операційної діяльності}};$$

$$Б) EOL = \frac{\text{Маржинальний прибуток}}{\text{Прибуток звичайної діяльності}};$$

$$В) EOL = \frac{\text{Прибуток операційної діяльності}}{\text{Маржинальний прибуток}};$$

$$Г) EOL = \frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Прибуток звичайної діяльності}}.$$

6. Маржинальний прибуток характеризує:

А) різницю між доходом від реалізації та собівартістю реалізованих товарів, робіт та послуг;

Б) суму прибутку без вирахування фінансових витрат підприємства;

В) суму виручки, що спрямовується на заміщення умовно змінних витрат і формування прибутку операційної діяльності;

Г) суму виручки, що спрямовується на заміщення умовно постійних витрат і формування валового прибутку.

7. Рівень фінансового левериджу обчислюється за наступною моделлю:

$$A) P\Phi L = \frac{\text{Темп приросту чистого прибутку}}{\text{Темп приросту позикових коштів}},$$

$$B) P\Phi L = \frac{\text{Темп приросту позикових коштів}}{\text{Темп приросту операційного прибутку}},$$

$$B) P\Phi L = \frac{\text{Темп приросту чистого прибутку}}{\text{Темп приросту операційного прибутку}},$$

$$Г) P\Phi L = \frac{\text{Темп приросту позикових коштів}}{\text{Темп приросту чистого прибутку}},$$

8. Фінансовий леверидж тим вищий, чим:

А) більша частка позикового капіталу в джерелах фінансування підприємства;

Б) менша частка позикового капіталу в джерелах фінансування підприємства;

В) більша частка умовно постійних витрат в загальній сумі витрат підприємства;

Г) менша частка умовно постійних витрат в загальній сумі витрат підприємства.

9. Перевищення процентів за кредит над економічною рентабельністю підприємства:

А) не впливає на ефект фінансового левериджу;

Б) призводить до отримання позитивного значення ефекту фінансового левериджу;

В) призводить до отримання від'ємного значення ефекту фінансового левериджу;

Г) в залежності від співвідношення позикових та власних засобів може бути позитивне або від'ємне.

10. Виробничо-фінансовий леверидж розраховується як:

А) множення рівнів виробничого та фінансового левериджу;

Б) множення ефекту виробничого левериджу та ефекту фінансового левериджу;

В) співвідношення рівнів виробничого та фінансового левериджу;

Г) співвідношення ефекту виробничого левериджу та ефекту фінансового левериджу.

ТЕМА 9. АНАЛІЗ ДІЛОВОЇ АКТИВНОСТІ ТА ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

9.1. Методика оцінки інвестиційної привабливості підприємства

9.2. Рейтингова оцінка інвестиційної привабливості підприємства

9.3. Прогнозування інвестиційної привабливості підприємства

Контрольні питання до теми.

1. Дайте визначення поняття ділової активності підприємства.
2. Які слова є ключовими у визначення ділової активності та інвестиційної привабливості підприємства?
3. Назвіть основні рівні ділової активності підприємства.
4. Дайте визначення поняття інвестиційної привабливості підприємства.
5. Яку послідовність оцінки факторів, що характеризують інвестиційну привабливість підприємства ви знаєте?
6. Хто в Україні систематизовано займається проведенням спостереження ділової активності та інвестиційної привабливості підприємств за певні періоди?
7. Назвіть основні критерії цих спостережень?
8. Мета аналізу ділової активності підприємства?
9. Мета аналізу інвестиційної привабливості підприємства?
10. Основні завдання аналізу ділової активності та інвестиційної привабливості підприємства?
11. Дайте характеристику інформаційному забезпеченню аналізу ділової активності та інвестиційної привабливості підприємства?
12. Вкажіть основні напрями аналізу ділової активності підприємства?
13. Які показники використовуються для аналізу ділової активності підприємства?
14. Вкажіть основні етапи аналізу інвестиційної привабливості суб'єкта господарювання?
15. Назвіть основні напрями аналізу фінансового стану підприємства при проведенні оцінки інвестиційної привабливості.
16. Вкажіть послідовність етапів проведення оцінки інвестиційної привабливості підприємства?

17. У чому полягає рейтингова оцінка інвестиційної привабливості підприємства?

18. Назвіть основні показники, що використовуються для прогнозування інвестиційної привабливості підприємства.

Тестові завдання.

1. Виділяють такі рівні ділової активності:

- А) високий, середній; низький;
- Б) високий, середній, проміжний;
- В) високий, низький, достатній;
- Г) низький, достатній, проміжний.

2. В залежності від користувачів інформації аналіз ділової активності та інвестиційної привабливості буває:

- А) макроекономічним;
- Б) внутрішнім і зовнішнім;
- В) мікроекономічним;
- Г) узагальнюючим.

3. Рівні ділової активності конкретної організації відображають наступні етапи її життєдіяльності:

- А) організація, управління, контроль;
- Б) репутація підприємства;
- В) зародження, розвиток, підйом, спад, криза, депресія;
- Г) стійкість економічного росту.

4. Для оцінки ділової активності підприємства доцільно використовувати:

- А) два напрями аналізу;
- Б) три напрями аналізу;
- В) чотири напрями аналізу;
- Г) п'ять напрямів аналізу.

5. Співвідношення, що одержало назву «золотого правила економіки підприємства»:

- А) $T_{чп} + T_{ор} > T_{ак} > 100 \%$;
- Б) $T_{чп} > T_{ор} > T_{ак} = 100 \%$;
- В) $T_{чп} > T_{ор} > T_{ак} > 100 \%$;
- Г) $T_{чп} > T_{ор} = T_{ак} > 100 \%$.

6. Ресурсовіддача розраховується як:

А) $P_v = VP \times \bar{K}$;

Б) $P_v = VP - \bar{K}$;

В) $P_v = VP / \bar{K}$;

Г) $P_v = \Pi / \bar{K}$.

7. Основні етапи проведення оцінки інвестиційної привабливості підприємства:

А) підготовчий, основний, заключний;

Б) організаційний, інформаційний;

В) підготовчий, методичний, дослідницький;

Г) організаційний, фінансовий, інвестиційний.

8. Прогнозний перспективний рейтинг інвестиційної привабливості (ППРІП) має вигляд:

А) $K_{ov} = \frac{\sum B_a}{\sum B_m}$;

Б) $CFI = TP \times (1 - IT) + A$;

В) $ППР_{III} = РІП_{звіт.} * (K_{ov} + K_{oczc})$;

Г) $ППР_{III} = РІП_{звіт.} * (K_{ov} - K_{oczc})$.

ТЕМА 10. КОРОТКОСТРОКОВИЙ ПРОГНОЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

10.1. Сутність прогнозування фінансового стану підприємства, його значення і завдання

10.2. Методи прогнозування фінансового стану підприємства

10.3. Методика прогнозування фінансової звітності підприємства

10.4. Методика прогнозування структури капіталу та грошових потоків підприємства

10.5. Методика прогнозування складових елементів основної діяльності підприємства

Контрольні питання до теми.

1. Що таке короткострокове прогнозування?
2. Роль і завдання прогнозування в умовах ринкової економіки.
3. Класифікація економічних прогнозів?
4. Основні методи прогнозування.
5. Суть експертних методів оцінки прогнозування.
6. Які фактори впливають на структуру капіталу підприємства?
7. Наведіть основні принципи формування ринкової вартості капіталу.
8. Які методи аналізу застосовують для визначення ринкової вартості капіталу ?
9. Значення і склад проєктованих фінансових звітів.
10. Характеристика основних етапів підготовки прогнозованих фінансових звітів.
11. Основні методи підготовки показників прогнозованих фінансових звітів.
12. Суть і характеристика методу відсотка від продажу при складанні проєктованого звіту про фінансові результати.
13. Як прогнозуються статті проєктованого звіту про фінансові результати за допомогою методу відсотка від продажу ?
14. Як визначаються статті проєктованого звіту про фінансові результати за допомогою методу лінійної регресії?
15. Які припущення використовуються під час підготовки проєктованого балансу і як класифікуються його статті?
16. Дайте характеристику методиці підготовки прогнозованого балансу з допомогою методу відсотка від продажу.

17. Зміст методики уточнення показників прогнозованого балансу в процесі проведення стратегічного аналізу фінансових потреб.

Тематика доповідей.

1. Сутність прогнозування фінансового стану підприємства .
2. Сутність короткострокового прогнозування фінансового стану підприємства.
3. Значення і завдання прогнозування фінансового стану підприємства.
4. Значення і завдання короткострокового прогнозування фінансового стану підприємства.
5. Особливості прогнозування фінансового стану підприємства у зарубіжних країнах.
6. Особливості прогнозування фінансового стану підприємства в Україні.
7. Удосконалення методів прогнозування фінансового стану підприємства.
8. Напрями удосконалення методики прогнозування фінансової звітності підприємства.
9. Напрями удосконалення методики прогнозування структури капіталу та грошових потоків підприємства.
10. Напрями удосконалення методики прогнозування складових елементів основної діяльності підприємства.
11. Напрями удосконалення методики оцінки якості та вірогідності короткострокових прогнозів.

Тестові завдання.

1. Прогнозування – це:
  - А) оцінка майбутньої діяльності;
  - Б) план управління підприємством, спрямований на зміцнення його позицій;
  - В) це вид передбачення, оскільки його суб'єкти отримують інформацію про майбутнє.

2. Прогнози призначені для виявлення можливостей вирішення конкретних аспектів стратегічних прогнозів, короткострокових перспектив і поточної діяльності – це:

- А) стратегічні прогнози;
- Б) довгострокові прогнози;
- В) оперативні прогнози.

3. Метод «комісії», метод «мозкових атак», метод Дельфі – це методи:

- А) системного аналізу;
- Б) колективних експертних оцінок.
- В) індивідуальних експертних оцінок.

4. Структура капіталу – це співвідношення між:

- А) окремими джерелами формування позикового капіталу;
- Б) власним і позиковим капіталом;
- В) окремими статтями власного капіталу.

5. Мета оптимізації структури капіталу – це:

- А) мінімізація витрат;
- Б) максимізація ринкової вартості підприємства;
- В) максимізація прибутку.

6. Показник, що відображає рівень додаткового прибутку на власний капітал за різних варіантів структури капіталу, називається:

- А) фінансовим левериджем;
- Б) диференціалом фінансового левериджу;
- В) ефектом фінансового левериджу.

7. Першим етапом складання проєктованих фінансових звітів є:

- А) прогнозування собівартості;
- Б) визначення чистого прибутку;
- В) прогнозування доходу (виручки) від реалізації.

8. Метод відсотка від продажу – це:

А) прогнозування витрат на основі відсотка від минулорічного обсягу реалізації;

Б) збільшення або зменшення всіх статей прогнозованого балансу і звіту про фінансові результати на відсоток зміни обсягу продажу продукції;

В) збільшення або зменшення додатково необхідних фондів на той же відсоток, на який змінився обсяг продажу;

Г) збільшення або зменшення показника доходу від реалізації продукції і статей проектного балансу і звіту про фінансові результати (крім тих, що не залежать від зміни продажу) на однаковий відсоток.

9. Якщо прогноз статей проектного фінансової звітності складається з урахуванням інформації про майбутні управлінські рішення, цей метод називається:

- А) метод експертних оцінок;
- Б) метод нормативних коефіцієнтів;
- В) метод регулювання статей;
- Г) метод обробки детермінованих чисел.

10. У проектному звіті про фінансові результати до автоматично утворених не належить:

- А) дохід (виручка) від реалізації;
- Б) собівартість реалізованої продукції;
- В) операційні доходи і витрати;
- Г) фінансові доходи і витрати.

11. Додатково необхідні фонди – це:

А) непокрита частина власного капіталу – несплачений капітал;

Б) частина основних фондів оборотних активів, яка має бути поповнена для забезпечення прогнозованого зростання обсягів продажу;

В) потреба у додатковому фінансуванні за рахунок збільшення власного капіталу або за рахунок збільшення зобов'язань.

12. Визначити, які статті не належать до регульованих:

- А) поточні зобов'язання;
- Б) власний капітал;
- В) довгострокові зобов'язання.

13. Якщо у проектному балансі активи перевищують пасиви, то різниця між ними називається:

- А) додатково необхідні фонди;
- Б) додатковий капітал;
- В) додаткові активи.

14. Якщо додатково необхідні фонди набувають від'ємного значення, тоді у проектованому балансі:

А) збільшують декілька статей необоротних активів;

Б) збільшують статті зобов'язань;

В) збільшують статті власного капіталу.

ТЕМА 11. АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ НЕПЛАТОСПРОМОЖНИХ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

11.1. Діагностика банкрутства підприємства

11.2. Фінансова стратегія запобігання неплатоспроможності суб'єктів господарювання

11.3. Методи фінансової санації неплатоспроможних суб'єктів господарювання

Контрольні питання до теми.

1. У чому полягає сутність неплатоспроможності підприємства?

2. Які значення та задачі аналізу фінансового стану неплатоспроможного підприємства?

3. Що включає інформаційне забезпечення аналізу фінансового стану неплатоспроможних суб'єктів господарювання?

4. Які види неплатоспроможності виділяють і чим вони характеризуються?

5. Що таке банкрутство? Які причини банкрутства суб'єктів господарювання?

6. Які методи діагностики банкрутства ви знаєте? Надайте їм характеристику.

7. У чому полягає стратегія підприємства спрямована на запобігання неплатоспроможності?

8. У чому полягає сутність та значення санації неплатоспроможних суб'єктів господарювання?

9. Які елементи включає класична модель санації? Розкрийте їх зміст.

10. Чим характеризується стратегія і тактика фінансової санації підприємства?

Тестові завдання.

1. Неплатоспроможність підприємства характеризується:

А) недостатністю грошових коштів;

Б) нездатністю суб'єкта господарювання оплати грошові зобов'язання перед кредиторами після настання встановленого терміну;

В) низькими значеннями коефіцієнтів ліквідності;

Г) неоптимальним співвідношенням власного та позикового капіталу.

2. Неплатоспроможність може бути:

- А) критична та надкритична;
- Б) зворотна та незворотна;
- В) минула та поточна;
- Г) абсолютна та відносна.

3. Свідоме оголошення підприємством про свою неспроможність з метою введення в оману кредиторів характеризує наступний вид банкрутства:

- А) фіктивний; Б) реальний; В) технічний; Г) навмисний.

4. Поточна платоспроможність оцінюється на підставі розрахунку відповідного показника, який обчислюється за наступною методикою:

А) різниця між сумою наявних у підприємства грошових коштів, їх еквівалентів та інших високоліквідних активів і його поточних зобов'язань;

Б) відношення грошових коштів, їх еквівалентів та інших високоліквідних активів до поточних зобов'язань;

В) відношення оборотних активів за винятком високоліквідних активів до власного капіталу;

Г) різниця між поточними зобов'язаннями та сумою наявних у підприємства грошових коштів, їх еквівалентів та інших високоліквідних активів.

5. До ознак критичної неплатоспроможності відносяться:

А) негативна динаміка ознак поточної неплатоспроможності;

Б) значення коефіцієнта Бівера, яке більш ніж 0,5;

В) ознаки поточної неплатоспроможності та значення коефіцієнту покриття і коефіцієнту забезпечення власними коштами менше ніж нормативне;

Г) значення коефіцієнту покриття і коефіцієнту забезпечення власними коштами менше ніж 2,0 та 0,5 відповідно.

6. Для оцінки можливості відновлення платоспроможності підприємства розраховують:

- А) Z-розрахунок Альтмана;
- Б) коефіцієнт відновлення платоспроможності;
- В) коефіцієнти покриття та забезпеченості власними коштами;
- Г) коефіцієнти абсолютної, поточної та загальної ліквідності.

7. «Визнана господарським судом неспроможність боржника відновити свою платоспроможність та задовольнити визнані судом вимоги кредиторів» – це характеристика:

- А) ознак фінансової санації;
- Б) умов ліквідації;
- В) надкритичної неплатоспроможності підприємства;
- Г) банкрутства.

8. Система діагностики банкрутства складається з:

- А) експрес-діагностики та фундаментальної діагностики;
- Б) коефіцієнтних та матричних методик діагностики;
- В) аналізу фінансового стану та програми санації підприємства;
- Г) абсолютних та відносних показників.

9. Коефіцієнт У.Бівера розраховується наступним чином:

$$А) K_B = \frac{\text{чистий прибуток} - \text{нарахована амортизація}}{\text{довгострокові зобов'язання} + \text{поточні зобов'язання}};$$

$$Б) K_B = \frac{\text{валовий прибуток} - \text{непрямі податки}}{\text{власний капітал}};$$

$$В) K_B = \frac{\text{операційні доходи} - \text{операційні витрати}}{\text{довгострокові зобов'язання} + \text{поточні зобов'язання}}.$$

10. Особливістю фундаментальної діагностики банкрутства є:

- А) застосування різноманітних методів діагностики;
- Б) залучення зовнішніх експертів;
- В) урахування специфіки діяльності конкретного підприємства;
- Г) отримання більш об'єктивної інформації.

11. Використання для формування діагностичного висновку відносно загрози банкрутства не кількісних, а якісних показників передбачають:

А) матричні методи;
В) графічні методи;

Б) експертні методики;
Г) експрес-методи.

12. Головною метою фінансової санації є:

- А) мобілізація фінансових ресурсів для оптимізації платоспроможності та ліквідності; можливості здійснення санаційних заходів;
- Б) покриття поточних збитків;
- В) скорочення усіх видів заборгованостей;
- Г) варіанти А, Б та В.

ТЕМА 12. СТРАТЕГІЧНИЙ АНАЛІЗ ФІНАНСОВИХ РИЗИКІВ

- 12.1. Методи оцінки фінансових ризиків підприємства
- 12.2. Нейтралізація фінансових ризиків підприємства
- 12.3. Прийняття рішень за результатами аналізу фінансових ризиків

Контрольні питання до теми.

1. Що таке ризик?
2. Назвіть дві основні теорії ризику.
3. Надайте визначення фінансовому ризику.
4. Об'єкти, суб'єкти та джерело фінансового ризику?
5. Наведіть основні класифікаційні ознаки фінансових ризиків відповідно до НП(С)БО 13 «Фінансові інструменти».
6. Мета аналізу фінансових ризиків підприємства.
7. Завдання аналізу фінансових ризиків підприємства.
8. Інформаційна система аналізу фінансових ризиків.
9. Система зовнішніх показників інформаційного забезпечення аналізу фінансових ризиків.
10. Система показників інформаційного забезпечення аналізу фінансових ризиків, що формується із внутрішніх джерел.
11. Назвіть основні стадії аналітичної ідентифікації фінансових ризиків.
12. Назвіть основні фактори, що визначають параметри моделі аналізу фінансових ризиків.
13. Що включає у себе загальний портфель фінансових ризиків, пов'язаних з фінансовою діяльністю підприємства?
14. Методи оцінки фінансових ризиків підприємства.
15. Охарактеризуйте методичний інструментарій кількісної оцінки рівня фінансового ризику.
16. Сутність експертних методів оцінки рівня фінансового ризику.
17. Що представляє собою процес нейтралізації фінансових ризиків?
18. Яка модель використовується для кількісної оцінки толерантності ризику?
19. Що таке стратегія уникнення ризику?

20. За якою послідовністю реалізується стратегія уникнення ризику?
21. Страхування фінансових ризиків.
22. Що таке диверсифікація ризиків?
23. Що таке хеджування ризиків?
24. Надайте характеристику основним теоріям прийняття рішень в умовах ризику.

Тестові завдання.

1. Об'єктом фінансового ризику називають:
- А) економічну систему, ефективність та умови функціонування якої наперед точно невідомі;
- Б) економічну систему, ефективність та умови функціонування якої наперед відомі і проаналізовані;
- В) розуміють особу (або колектив), яка зацікавлена в результатах керування об'єктом ризику.
2. Джерело фінансового ризику — це:
- А) чинники (явища, процеси), які спричиняють певну визначеність результатів діяльності підприємства;
- Б) чинники (явища, процеси), які спричиняють невизначеність результатів, конфліктність у широкому сенсі цього поняття;
- В) певний ступінь градації невизначеності навколишнього середовища.
3. Валютний ризик це:
- А) імовірність того, що вартість фінансового інструменту буде змінюватися внаслідок зміни валютного курсу;
- Б) імовірність того, що вартість фінансового інструменту буде змінюватися внаслідок зміни відсоткових ставок;
- В) імовірність втрат однієї зі сторін-укладачів контракту про придбання фінансового інструменту внаслідок невиконання зобов'язання іншою стороною.
4. Ризик ліквідності це:
- А) імовірність того, що вартість фінансового інструменту буде змінюватися внаслідок змін ринкових цін;

Б) імовірність зміни величини майбутнього грошового потоку, пов'язаного з монетарним фінансовим інструментом;

В) імовірність втрат внаслідок неспроможності виконати свої зобов'язання у зв'язку з неможливістю реалізувати фінансові активи за справедливою вартістю.

5. Методичний інструментарій кількісної оцінки рівня фінансового ризику містить у собі:

А) різноманітні економіко-статистичні, експертні, аналогові методи;

Б) різноманітні види аналізу;

В) принципи аналізу.

6. Економіко-статистичні методи оцінки є основою

А) оцінки рівня фінансового ризику;

Б) оцінки динаміки фінансового ризику;

В) прогнозування фінансового ризику.

7. Рівень фінансового ризику розраховується як:

А) $RF = IP \times P$;

Б) $RF = P \times PV$;

В) $RF = IP \times PV$.

8. При визначенні необхідної суми премії за ризик використовується формула:

А) $RP_u = SI \times RP_n$;

Б) $RP_s = SI \times P_n$;

В) $RP_s = SI \times RP_n$.

9. Для кількісної оцінки толерантності ризику використовується модель:

$$А) r = \frac{2(P) \cdot \sigma_x^2}{(\bar{X}_i - X_{rf})^2};$$

$$\text{Б) } r = \frac{2(\bar{X}_m - X_{rf}) \cdot \sigma_x^2}{(M)^2};$$

$$\text{В) } r = \frac{2(\bar{X}_m - X_{rf}) \cdot \sigma_x^2}{(\bar{X}_i - X_{rf})^2}.$$

10. Самострахування це:

А) створення певних резервних фондів з метою фінансового покриття потенційних збитків;

Б) створення певних умов з метою фінансового покриття потенційних збитків;

В) залучення додаткових ресурсів з метою фінансового покриття потенційних збитків;

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Базова література

1. Кодекс України з процедур банкрутства: Закон України від 18.10.2018 № 2597-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19#Text>
2. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>
3. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 № 73. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>
4. Концептуальна основа фінансової звітності: Міжнародний документ від 01.09.2010. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_009#Text
5. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність: Закон України від 21.12.2017 № 2258-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text>
6. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>
7. Ковальчук Н. О., Гаватюк Л. С., Єрмічук Н. І. Фінансовий аналіз : навч. посіб. ; Чернівець. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича. Чернівці : ЧНУ ім. Юрія Федьковича : Рута, 2019. 336 с.
8. Кальченко О. М., Шишкіна О. В. Фінансовий аналіз: теорія і практика (у схемах і таблицях) [Текст] : навч. посіб.; Чернігів. нац. технол. ун-т. Чернігів : Брагинець О. В. [вид.], 2019. 435 с.
9. Самайчук С. І., Крикунова В. М., Танклевська Н. С. Фінансовий аналіз : навч. посіб.; ДВНЗ "Херсон. держ. аграр. ун-т". Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2019. 215 с.
10. Трусова Н. В., Терещенко М. А. Фінансовий аналіз підприємства: методика та практика: навч. посіб. / Тавр. держ. агротехнол. ун-т. 2-ге вид. Мелітополь : Мелітоп. міськ. друк., 2019. 272 с.
11. Стеценко С. П., Сорокіна Л. В., Ізмайлова К. В. Фінансовий аналіз та економічна діагностика : навч. посіб.; Київ. нац. ун-т буд-ва і архітектури. Київ : КНУБА, 2019. 159 с.

12. Сарапіна О. А., Пінчук Т. А., Стефанович Н. Я. Практикум з фінансового аналізу : навч. посіб. ; Херсон. нац. техн. ун-т. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2020. 225 с.

13. Ковальчук Т. М., Вергун А. І. Аналіз фінансового стану: теорія, методика, організація : монографія; Чернівець. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича. Чернівці : ЧНУ : Рута, 2020. 175 с.

Допоміжна література

14. Kosova T., Smerichevskyi S., Kostyrko L., Kostyrko R., Radchenko H., & Bondarenko, O. (2021). Financial and integrated reporting of Ukraine Energy holdings in the categories of sustainable development and marketing innovations. *Academy of Accounting and Financial Studies Journal*, 25(S5), 1-16. URL: <https://www.abacademies.org/articles/Financial-and-integrated-reporting-of-ukraine-energy-holdings-in-the-categories-of-sustainable-development-and-marketing-innovations-1528-2635-25-S5-958.pdf>

15. Kosova T., Malovychko A., Poddubniak D. Financing of social capital as an object of accounting, reporting, analysis and audit of sustainable development of mining and metallurgical corporations: monograph. *Економіка, управління та адміністрування в координатах сталого розвитку*. Riga: "Izdevnieciba "Baltija Publishing", 2021. P. 117-196.

16. Косова Т.Д., Ярошевська О.В., Соломіна Г.В. Діагностика і регулювання фінансового потенціалу суб'єктів господарювання в системі стратегічного антикризового управління. *Економіка та держава*. 2020. №4. С. 14-18.

17. Косова Т.Д., Ярошевська О.В., Соломіна Г.В. Фінансова діагностика і регулювання потенціалу стратегічного розвитку корпоративних підприємств. *Ефективна економіка*. 2020. №4. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/4_2020/4.pdf (дата звернення 28.04.2021)

18. Обліково-аналітичне забезпечення оцінки фінансової стійкості підприємств торгівлі : монографія / [І. В. Нагорна та ін.] ; Київ. нац. торг.-екон. ун-т, Харків. торг.-екон. ін-т КНТЕУ. - Харків : Вид-во Іванченка І. С., 2020. 132 с.

19. Хрущ Н. А., Доценко І. О. Фінансово-аналітичні дослідження діяльності інститутів фінансового ринку : навч. посіб. Кам'янець-Подільський : Друкарня Рута, 2020. 360 с.

20. Ярошевська О.В., Мельник В. В., Руснак Д. М. Формування, консолідація, аналіз та аудит фінансової звітності державних підприємств. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2013. №2. С. 145-153. doi.org/10.32782/2520-2200/2023-2-19

Інформаційні ресурси в Інтернет

1. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: zakon.rada.gov.ua
2. Офіційний сайт Національного банку України. URL: bank.gov.ua
3. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: ukrstat.gov.ua/
4. Офіційний сайт Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку України. URL: <https://www.nssmc.gov.ua/>
5. Офіційний сайт Агентства з розвитку інфраструктури фондового ринку України (АРІФРУ). URL: <http://uainsur.com/>
6. Методичні розробки кафедри (в електронному вигляді).